

OBSAH

ÚVOD	13
I. KNIHA: GENDER, VĚDA, STÁT	25
1. BIOMOC, STÁT A „NOVÁ EKONOMIE ŽIVOTA“	27
Osvícenské teorie populace	31
Idea zdravotní policie	34
Reprodukce, láska, manželství v pojetí „zdravotní policie“	
J. P. Franka a dalších	38
Oslava populace, „plodivého pudu“ a milostného citu	38
Boj proti celibátu a oslava manželského stavu	41
„Neřest děti neplodí“. Revalorizace nemanželského plození	43
Problém infanticidia a „státních dětí“	46
Kontrola reprodukce, rizika a limity	
„nekontrolovaného“ plození	47
2. GENDER A (POZDNĚ) OSVÍCENSKÁ SPOLEČNOST	52
„Oddělené sféry“ a nové formy rodinné afektivity	52
Ve jménu přirozeného řádu: „Eternal féminin“ a osvícenská věda	61
„Děvče není zboží, které lze uchovávat dlouho“	
Gender v kameralistice a zdravotní policii	65
Gender a femininita v osvícenské medicíně	72
Ženské tělo v medicínském myšlení	74
Ženská duše a medicína	80
ZÁVĚR	89
II. KNIHA: „RŮŽOVÁ ZAHRÁDKA“ A „AZYL NEVINNOSTI“.	
PROFESIONALIZACE PORODNICTVÍ V OSVÍCENSKÉ EVROPE	93
1. NOVÉ INSTITUCE A NOVÝ PERSONÁL	94
Úvod. Medikalizace porodnictví v 18. století	94
Tradiční babictví a jeho modifikace v raně novověkém období	102
Reformování babického výuky a kontrola „nové“, „úřední“ báby	109
Zrození „akušera“: První generace porodníků a počátky	
univerzitních kateder porodnictví	124

Dohlížet, pečovat, učit: od útulku pro svobodné matky k porodnici	140
2. DISKURZ NOVÉ VĚDY	153
Porodnické příručky a šíření porodnického vědění mezi renesancí a osvětlenstvím	153
Účel publikací	158
Tematické rozvržení příruček	160
Genderové aspekty publikací	162
Autoreflexe oboru: důležitost porodnictví	167
Dějiny porodnictví jako specifického (a „svého vlastního“) oboru	169
Zviditelnit neviditelné: zacházení s obrazovým materiálem	174
Zrození „empirického příkladu“	179
Obrazy skrytého světa a mystérium počátku	181
Tajemství početí	182
Tajemství ženského těla: devět měsíců úzkosti a naděje	188
Okamžik zrození – „nová mechanika“ a otázka porodní polohy	196
Bába versus akušér? Nové rozdělení rolí	200
Nový obraz báby	201
Nový obraz akušéra	205
Útoky proti bábám	208
Necudné pohledy, tělesná integrita a otázka pověry	211
„Nečisté doteky“: úskalí mužské přítomnosti	211
Zásahy do tělesné integrity a užívání nástrojů: od kleští po císařský řez	220
Věda versus „pověra“	230
3. PŘÍPADOVÁ STUDIE: FLORENCIE A TOSKÁNSKO MEZI HABSBURSKÝM REFORMISMEM A FRANCOUZSKOU „UZURPACÍ“	236
Leopoldinské reformy a podoby „protoporodnice“	236
Leopoldinské reformy zdravotnického systému	238
Založení katedry porodnictví a první generace akušérů	241
Formování a kontrola nového porodnického personálu (1763–1775)	246
Nový model: „ambulantní“ asistence (1775)	253

„Rodičky, které mají sloužit škole“: Péče o „ohrožené matky“ a podoby „protoporodnice“	258
Napoleonské inovace a zrození první florentské porodnice	265
Ospizio di Maternità – francouzská idea porodnice pro město Firencii	267
Řád florentské porodnice	270
První studující	276
„Počestné chudé matky“	278

ZÁVĚR	284
-------	-----

III. KNIHA: MÍT OČI NA ŠPIČKÁCH PRSTŮ.

BÁBY A AKUŠĚŘI V ČECHÁCH

NA PŘELOMU 18. A 19. STOLETÍ	287
------------------------------	-----

1. ÚVOD	288
---------	-----

Zdravotnické reformy v českých zemích ve druhé polovině 18. století	291
Disciplinace a rajonizace zdravotnického personálu	294
Monopolizace lékařského vědění na univerzitě	298
Počátky klinické výuky	302

2. STRATEGIE PROFESIONALIZACE PORODNICTVÍ

A POČÁTKY PORODNICKÉHO STUDIA NA PRAŽSKÉ UNIVERZITĚ

VE DRUHÉ POLOVINĚ 18. STOLETÍ	306
-------------------------------	-----

Strategie reform v porodnictví	306
Omezování babických aktivit	307
Počátky univerzitní výuky porodnictví	309
Studující na univerzitě – báby a lékaři	315
První vyučující na pražské univerzitě	320
Securitati partum: počátky pražské porodnice	327

3. SOUKROMÁ AMBULANTNÍ PORODNICE

JOHANNA MELITSCH	340
------------------	-----

Organizace Melitschova ústavu	342
„Neklidný, hádavý a ctižádostivý“ Melitsch versus fakulta	377
Boje o katedru (1797–1808)	377

4. ČEŠTINOU K UNIVERZITNÍ KARIÉŘE: VZESTUP	
ANTONÍNA JUNGMANNA	403
Bez češtiny to nepůjde: Adam Michel	
versus Antonín Jan Jungmann	403
Hvězda Jungmannova a reformy v porodnici u sv. Apolináře	422
5. VZDĚLÁVÁNÍ A DISCIPLINACE VENKOVSKÝCH BAB	436
Výuka na krajském fyzikátě a limity babického vzdělávání	436
Rajonizace babické péče	469
ZÁVĚR	505
CELKOVÝ ZÁVĚR	511
Poznámky	524
Bibliografie	628
Jmenný rejstřík	649